

Дијалекти српскога језика: истраживања, настава, књижевност 1

Зборник радова с међународног скупа
одржаног 11. и 12. априла 2014. године у Лесковцу

Уређивачки одбор:

др Радмила Жугић, научни саветник ■ *др Јордана Марковић*, редовни професор ■ *др Веселинка Лаброска*, редовни професор (Македонија) ■ *др Димитри Бело*, редовни професор (Албанија) ■ *др Миодраг Јовановић*, редовни професор (Црна Гора) ■ *др Михај Радан*, редовни професор (Румунија) ■ *др Надежда Јовић*, ванредни професор ■ *др Најда Иванова*, редовни професор (Бугарска) ■ *др Стана Смиљковић*, редовни професор ■ *др Сунчица Денић*, редовни професор ■ *др Тања Петровић*, ванредни професор (Словенија) ■ *Драган Радовић*, технички секретар Скупа

Уредник:
Радмила В. Жугић

Лесковачки културни центар ■
Педагошки факултет у Врању, Универзитет у Нишу

Лесковац – Врање
2016

Издавачи:
Лесковачки културни центар ■
Педагошки факултет у Врању, Универзитет у Нишу

За издаваче:
Сања Цонић
Сунчица Денић

Рецензенти:
Драга Бојовић ■ Михај Радан ■ Стана Смилковић ■
Сунчица Денић ■ Тања Петровић

Штампа:
Свен, Ниш
Тираж: 300

Публикација (ZbDSJ1.pdf) је доступна на следећим сајтовима:
<http://www.lkc.org.rs/index.php/izdavacki-program/zbornik>
<http://www.pfvr.ni.ac.rs/publikacije.php?oblast=249>

Текст је припремљен уз помоћ система за коришћење карактера ЗРЦола (ZRCola) (<http://ZRCola.zrc-sazu.si>), који је у Научноистраживачком центру САЗУ у Љубљани (<http://www.zrc-sazu.si>) развио Петер Вајс.

Садржај

- 9** *Недељко Богдановић*
Поздравна реч на отварању Скупа, Лесковац, 11. април 2014
- 13** *Радмила В. Жугић*
Уводна реч
- I**
- 19** *Радмила В. Жугић*
Брок као истраживач говора „најјужније Србије“
- II**
- 29** *Јордана С. Марковић*
Језик у делима Боре Станковића
- 39** *Даница Т. Андрејевић – Ана М. Андрејевић*
Поетска функција дијалекта у поезији Ратка Поповића
- 49** *Најда И. Иванова*
Путовање по Србији кроз поглед словеначког писца Антона Ашкерца (1856–1912): лингвистички аспекти имаголошке интерпретације
- 59** *Јелица Р. Стојановић*
Употреба инфинитива (и конкурентног средства *да* + презент) у Његошеву језику
- 77** *Драгомир Ј. Костић*
Књижевност старе или јужне Србије – особеност дијалекатског
- 91** *Димитар Б. Пандев*
Македонскиот дијалектен/народен јазик во македонската литература (во 19. и во првата половина на 20. век)
- 99** *Валентина Ц. Бондџолова*
Диалектите и диалектизмите в езика на съвременните меди
- 107** *Радмила В. Жугић*
Дијалекатски творбени елементи у песничком језику Власте Ценића

- 115** *Марина Ј. Шафер*
Анализа млађег икавског дијалекта у роману *Snaš Kata na mrginju*
Габријеле Диклић
- 125** *Драган В. Лилић*
Дијалекатска фразеологија у делу *Мана Лужничћи* Драгослава
Манића Форског
- 135** *Голуб М. Јашовић*
Анатомска лексика у збирци стихова *Купен петл* Драгана Радовића
- 145** *Марина М. Николић – Сања С. Алексић*
Дијалекат као језик романа *Лина тврђа од камена*
- 159** *Ана М. Јањушевић Оливери – Драгана И. Радовановић*
Функционалност дијалектизама у драми *Пелиново* Жарка
Команина
- 171** *Тања Ж. Антић – Гордана С. Драгин*
Село гори и тако кроз социолингвистички и културолошки окулар
- 181** *Сунчица М. Денић*
Народно песништво у *Речнику говора југа Србије* Момчила
Златановића
- 189** *Стана Љ. Смиљковић*
Дијалекатско језичко наслеђе у народној песми јужне Србије
- 197** *Данијела М. Поповић*
Елементи усмених тужбалица и погребних обредних манифестација
у партизанским песмама
- 211** *Драгана С. Новаков*
Неке дијалекатске црте у тешањској *Епистолији* из XIX века
- 217** *Душан М. Благојевић*
Књижевноуметничке вредности комада *Наша работа* Сретена
Динића
- 221** *Радивоје М. Жугић*
Дијалекти у новинарству
- 229** *Милена М. Станковић*
Симболика родног звука у делу Радосава Стојановића
- III**
- 241** *Михај Н. Радан*
Последице вишевековног развоја периферних српских говора
на мултиетничком простору румунског Баната

- 257** *Предраг Р. Степановић*
Кратак преглед српских говора у Мађарској (Ранија испитивања српских дијалеката у Мађарској)
- 269** *Миљана-Радмила Ускату*
Допринос румунских и страних слависта истраживању српских банатских говора
- 275** *Владан З. Јовановић*
О актуелним променама у језичкој структури српског говора у Батањи (Мађарска) и очувању српског језика уопште из угла социолингвистике
- 285** *Миодраг В. Јовановић*
Говори дурмиторског краја у односу на норму савременог српског језика
- 303** *Гордана С. Драгин*
Иновације на прозодијском плану у српском језику
- 313** *Веселинка Т. Лаброска*
За некои морфосинтаксички промени во вратничко-полошките говори
- 319** *Милица ЈБ. Стојановић*
Полипрефигирани глаголи у говору тимочког краја
- 331** *Зоран М. Симић*
Конкурентност беспредлошког датива и генитива с предлогом *код* као формализаторā просторне адлативности у романијским говорима Старог Влаха
- 343** *Стефан Ж. Милосављевић*
Прилошка значења предлошко-падежних конструкција са предлогом *од* у говору младих у Лебану
- 355** *Саша А. Савић*
Енглески језик у свакодневној комуникацији младих у Власотинцу
- IV**
- 369** *Марина С. Јањић*
Афективне стратегије у настави акцената на подручју призренско-тимочког дијалекта
- 381** *Татјана Г. Трајковић*
Дијалекатско окружење и настава српског језика као нематерњег код Албанаца
- 393** *Бојана С. Милосављевић*
Однос стандардних и дијалекатских облика неких речи са гласом *х* у говору студената Учитељског факултета у Београду

- 403** *Јелена Д. Михајловић*
Усвајање нових знања из граматике учењем на погрешкама
- 415** *Биљана Р. Мичић*
Приче о речима (*Бучумике* Недељка Богдановића – могућност примене у настави лексикологије у трећем разреду средње школе)
- V**
- 423** *Надежда Д. Јовић*
О неким народним медицинским терминима у говорима југоисточне Србије
- 437** *Драга И. Бојовић*
Тумачења и перспективе семантизације фразеолошких јединица у дијалекатском рјечнику (са посебним освртом на сазнања у русистици)
- 447** *Наташа М. Миланов*
О семантичким дијалектизмима на примеру фитонима
- 457** *Данијела С. Станић*
Називи за боје у неким призренско-тимочким говорима
- 465** *Dhimitri L. Bello – Merima H. Krijazi*
Славизми у албанском језику и њихов актуелни статус
- 473** *Јадранка Ж. Милошевић*
Клетве и благослови у долини Млаве са лингвистичког и етнолошког становишта
- VI**
- 483** *Жарко С. Бошњаковић*
Како би још могао изгледати дијалекатски текст
- 499** *Бранкица Ђ. Марковић*
Научни и културни значај дијалекатских текстова (Прилог грађи о пинтерском занату: село Буковац у Срему)
- 511** *Тања З. Милосављевић*
Рад Ане Плотњикове на етнолингвистичкој географији Јужних Словена
- 519** *Марија Р. Илић*
Вернакуларна аутентичност у српској дијалектологији: критичко преиспитивање
- 531** *Тања Ж. Петровић*
Дијалекат као перформанс

Научни и културни значај дијалекатских текстова (Прилог грађи о пинтерском занату: село Буковац у Срему)

Бранкица Ђ. Марковић*

У раду се указује на велики, пре свега научни, а затим и културни значај дијалекатских текстова, који представљају документарну подлогу сваког дијалектолошког истраживања и најтежи део посла за дијалектолога, јер одлазак на терен и прикупљање грађе, као и каснија транскрипција аудио записа, захтевају од истраживача много мукотрпног рада, стрпљења и суочавања са разним екстралингвистичким факторима које мора да савлада. Због тога се, често неоправдано, дијалекатски текстови не вреднују у оној мери у којој они то заслужују, а заслужују много више, пошто су то аутентични записи говора казивача (информатора), чувари наших народних говора и старих обичаја, који се, у модерном добу све веће глобализације, неминовно губе и, нажалост, заборављају. Као прилог грађи о пинтерском/бачварском занату, дају се дијалекатски текстови, који представљају транскрипте аудио записа говора пинтера из Буковца у Срему и краћа лексичко-семантичка анализа прикупљене грађе.

Кључне речи: српски језик, дијалектологија, значај дијалекатских текстова, дијалекатска лексика, пинтерски занат, село Буковац

1 Увод

Дијалекатска грађа преточена у дијалекатске текстове представља документарну подлогу сваког дијалектолошког истраживања. Без њих не би било ниједног описа говора, ниједног дијалекатског речника. А иза сваког од њих стоји много мукотрпног рада истраживача на терену, који се често сусреће са низом екстралингвистичких фактора које мора да савлада, како би што успешније обавио своја истраживања. Чини се да је овај теренски део посла некада био много лакши – спорије и лепше се живело, биле су видљивије разлике између живота на селу и у граду, више се поштовала традиција, неговали обичаји, људи су имали више времена једни за друге. Данас, у модерном добу све веће глобализације, све је другачије. Нагли развој технологије и модерних средстава комуникације, као и убрзани темпо живота довели су до све мањег поштовања наше традиције и културе, заборављања обичаја и до пропадања села и старог сеоског начина живота. Све то је условило и знатно теже проналажење правих информатора, за

Рад је настао у оквиру пројекта *Дијалектолошка истраживања српског језичког простора*, бр. 178020 који у целости финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

* brankicama@gmail.com; Институт за српски језик САНУ, Београд, Србија

којима сваки дијалектолог трага. А и када их пронађе, многи од њих нису спремни за сарадњу, па је потребно и много истраживачеве довитљивости како би их убедио да су баш они ти информатори које он тражи.^[1] Дакле, све су ово тзв. проблеми који дијалектолога чекају на терену и које мора да савлада, да бисмо на крају добили дијалекатску грађу, односно дијалекатске текстове. Често су, и то неоправдано, дијалекатски текстови вредновани мање него што они то заслужују, а заслужују много више, пошто су то аутентични записи говора казивача (информатора), чувари наших народних говора и старих обичаја. Такође, они представљају основу за даља лингвистичка, али и друга интердисциплинарна истраживања, о чему је говорио Ж. Бошњаковић у свом раду (в. Бошњаковић 2010), као и могућу основу литерарног казивања, на шта је указала Т. Милосављевић (в. Милосављевић 2011).

Прегледом наших публикованих дијалекатских текстова,^[2] уочено је да их је највише објављено у часопису *Прилози проучавању језика* (в. Грковић 1971, Бошњаковић 1985; 2005, Ракић-Милојковић 1985 и Марковић 2010), затим у часопису *Српски језик* (в. Станишић 1998 и Драгичевић 2009; 2011), у *Српском дијалектолошком зборнику* (в. Секулић 1981 и Реметић 1986; 2012), у *Зборнику за филологију и лингвистику* (в. Ивић, Младеновић 1964 и Собољев 1992), у *Зборнику радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини* (в. Радовановић 2010 и Станковић 2010) и у *Годишњаку за српски језик* (в. Марковић 2013). У свима њима су казивања, односно приче из живота информатора о различитим темама, углавном везаним за свакодневне послове у кући и на њиви, за доживљаје из рата, за обичаје при прослави Божића, Ускрса, крсне славе, за задруге, за игранке и доживљаје из младости, за удаје и женидбе, за војску, за лов и риболов, за ручне радове, ткање, штрикање, хеклање и везење, за припремање старинских јела и зимнице, итд. Такође, у нашој литератури постоји велики број радова (у којима је дат делимичан, краћи или дужи опис грађе), као и монографских описа говора, у којима су на крају приложени дијалекатски текстови, али они овде нису поменути, пошто су обрађени у раду *Ка индексирању публикованих дијалекатских текстова српског језика: осврт на постојећи корпус у Републици Србији* (у коауторству са Станиславом Станковићем), који је у припреми за штампу. У овом раду, кроз дијалекатске текстове, представљен је разговор са једним занатлијом – пинтером и кроз његова казивања дат опис овог заната, од саме припреме дасака и израде буради, преко рогожења, парафинисања, набијања обручева, до неких ситнијих поправки. Пре самих дијалекатских текстова дата је и краћа лескичко-семантичка анализа прикупљене грађе.

^[1] Ауторка износи ову тврдњу на основу сопственог искуства са терена, у претходне три године, када је, прикупљајући грађу за своју докторску дисертацију *Виноградска терминологија Војводине*, наишла на велики отпор и несарадњу многих „потенцијалних информатора“.

^[2] Односи се на радове у којима су дати само дијалекатски текстови, без описа грађе.

2 Прилог грађи о пинтерском занату

У овом другом делу рада дају се дијалекатски текстови, који представљају транскрипте аудио записа говора пинтера из Буковца у Срему. Грађа је снимљена у септембру 2013. године у Буковцу, селу надомак Новог Сада, у кући мајстора Милана Ердџана, рођеног 1931. у Земуну. Разговор је вођен у форми интервјуа, тако што је истраживач постављао питања информатору, а он је кроз своја веродостојна казивања откривао тајне свог заната – како прави бурад, од које врсте дрвета, како обрађује дуге, шта од алата користи при раду, шта је *шусвангла*, шта је *ајнциговање* а шта *парафинисање*, итд. Према мајсторовом сведочењу, он је једини пинтер на Фрушкој гори. Син и унук нису хтели да наставе тиме да се баве, тако да ће после њега овај занат изумрети, на шта је већ указао Блажа Раденковић у свом раду (в. Раденковић 1985). Ово је један од начина да се, кроз дијалекатске текстове, сачува од заборава прича о традиционалном начину израде и поправке буради у сремском селу Буковац, с обзиром на то да у литератури има мало радова из ове области (уп. Гојковић-Весковић 2007 и Радуловачки 1993).

2.1 Лексичко-семантичка анализа

Пре самих дијалекатских текстова представљена је лексика пинтерског/бачварског заната, која је прикупљена на основу упитника, који је формиран по узору на сличне, већ постојеће *Упитнике* за прикупљање терминологије других заната (нпр. ћурчијског) Института за српски језик САНУ и *Питања за прикупљање технолошких обичаја у српскога народа* (в. Илић 1900), објављених у листу „Караџић“. Наиме, сама идеја о формирању овог малог Упитника за прикупљање терминологије пинтерског/бачварског заната појавила се сасвим спонтано. Скупљајући грађу за своју докторску дисертацију помоћу *Упитника за бележење виноградарске лексике* Института за српски језик САНУ, учила сам да се извесна питања у том *Упитнику* односе на пинтерски занат и одлучила да их издвојим и, уз сугестије проф. др Слободана Реметића, допуним и тако је настао овај упитник. Пошто је овај занат, као и многи други, у фази нестајања, а познавајући поменутог пинтера из Буковца, решила сам да га посетим, разговарам са њим и забележим оно најбитније из његовог заната, како би се то све сачувало од заборава. Прикупљена лексика сврстана је у неколико семантичких група: А) Врсте дасака од којих се израђује буре, Б) Врсте буради, В) Делови бурета и пратећи елементи, Г) Називи радњи на бурету, Д) Прибор и алат који се користи за израду и поправку бурета и Ђ) Називи других дрвених посуда.

А) Врсте дасака од којих се израђује буре

Буре се израђује од уздужних кривих дасака које се називаје *дуже* и од даске која улаз у састав дна бурета, а која се зове *дано*.

Б) Врсте буради

Б.1. Бурад према врсти дрвета од којег су направљена

Према врсти дрвета од којег су направљена разликују се: *растово* и *дудово буре*. Буре може да се прави и од багремовог дрвета, али према речима пинтера оно није добро, зато што је горко. Најбоље за ракију је дудово буре, а за

вино добро је буре и од дуда и од храстовине. Информатор зна још и за *кѣстеново буре*, које се прави у Далмацији, док га у Срему нема.

Б.2. Бурад према облику, односно положају у којем стоје

У зависности од положаја у којем стоје, разликују се *буре* које стоји водоравно – положено од онога које стоји усправно, а које може бити *вѣз'оница*, *када* и *каца*. Возионица је најмања (запремине 250–300 л) и служи за преношење грозња или кљука из винограда, затим иде када (500–1000/2000 л), која служи да се у њу сипа измуљано грозње (*кљук*) и највећа је каца (од 1000 л па навише). Када и каца се разликују и по облику; када је ужа доле, а горе је мало шири, док је каца горе ужа, а на доле се шири.

Б.3. Бурад према запремини

Најмање је буре од 50 литара које се зове *аковче*, затим следи буре од 100 литара које се зове *двојка*, а потом следе *буре од 150 литара*, *буре од 200 литара*, *буре од 300 литара*, *буре од 400 литара*, *буре од 500 литара* до оних највећих буради преко 1000 литара, који се зову *ардови*.

В) Делови бурета и пратећи елементи

Свако буре састоји се од *дрвета*, односно дрвених дасака и *дбруча* (који су матални)^[3]. Како је напред већ поменуто разликују се *дано*, које улази у састав дна бурета и *дуге* уздужне, криве даске. Затим ту постоји и жљоб са унутрашње стране дуге у који се уклапа даска дна а који се зове *утор* и отвор на бурету кроз који се точи вино – *рупа*, где долази *славина*. Чеп којим се затвара буре назива се *врањ*, а дрвене подлоге на којима стоји буре ради лакшег точења и чувања посуде од влаге зову се *налије*.

Г) Називи радњи на бурету

У пинтерском занату постоје одређене радње на самом бурету, чије сам називе такође, забележила у разговору са информатором. Тако се за радњу стављања дна на буре каже *заднити буре*, а за радњу мицања (горњег) дна са бурета каже *однити*, *отворити буре*. За стављање чепа на одговарајући отвор на бурету каже се *затворити буре са чепом*, док се за радњу квашења буради кад су расушена каже *запаравати*. За радњу стезања обруча на бурету каже се *стезати/стѣћи/набијати*. За бурад која су расушена толико да између дуга може да пролази течност каже се да су *расушена* и да *мора да се рогозе*, а буре које не пропушта течност зове се *исправно буре*.

Д) Прибор и алат који се користи за израду и поправку бурета

Сваки пинтер, према речима информатора, мора да има *наковањ*, а затим од алата још и: *цвѣмангл*, *глатхобл*, *кѣмхобл*, *штѣмхобл*, *гартхобл*, *крѣмпѣјзн*, *грѣдајзн*, *циркл*, *сѣкач*, *прѣбојац*, *нитнови за дбручѣве*, *брѣдва*, *тѣстера штѣцек*, *рогоз*, *аусѣјглови*, *бансег* и *абрихтер*. Ту су још *чекѣи* којим се набијају обручеви на бурету и *сѣцамер*, метални предмет у који се удара чекићем при набијању обручева.^[4]

[3] Информатор је чуо да су се обручеви правили и од лесковине, али веома давно.

[4] Детаљније о поменутом алату в. у приложеним дијалекатским текстовима.

Ђ) Називи других дрвених посуда

Поред буради пинтери израђују и друге дрвене посуде које могу бити:

Ђ.1. Дрвене посуде за грозђе, вино и ракију

Приликом бербе грозђа у винограду иде путунција који на леђима носи *пѹтуњу* – дрвени суд од липе или чисте јеловине, у коју сви берачи сипају грозђе. Прави се од липе, јер треба да буде лака за ношење. Сада се праве од лима, металне, а некад су биле од дрвета. Када се *о̀нцигује* (претаче) вино из бурета, испод бурета ставља се *шѹсва̀нгла о̀ва̀лна*. За сипање вина у буре користи се *лѐвак*, који се ставља горе на буре, на отвор и сипа се кроз њега вино. Некад се правила и *ка̀пуња*, дрвени суд од две, три литре са једном ручком који се користио за захватање вина из шусвангле. Касније се уместо ње користио *ло̀нчић*. За сипање вина у левак па у буре, користио се дрвени суд од десет литара са две ручке – *фр̀таљ*. Дрвени суд који се ставља испод казана да у њега цури испечена ракија зове се *чо̀бања*, а постоје и *чу̀турице* дрвене у којима се носи и из којих се пије ракија.

Ђ.2. Дрвене посуде за сир

Међу дрвеним посудама нашле су се *ка̀чице за сѹр*, које су се правиле од липе или од јеловине, меканог и чистог дрвета које не пушта никакав танин, односно боју.

Ђ.3. Дрвене посуде за маст

Некад су се правили дрвени *чо̀брови за ма̀ст*, да би их касније замениле *гла̀зиране ка̀нте*.

Ђ.4. Дрвене посуде за купус

Дрвене посуде у којима се држи купус зову се *ка̀це за ку̀пус* или *купѹсаре*. Обично су са *у̀шкама* и имају дрвене шрафове који се затежу, како би се притискао купус.

2.2 Дијалекатски текстови

У Ка̀меници сам учио за̀на̀т три го̀дине, код тѐтка мо̀г. За мѐсец да̀на сам на̀правио бу̀рѐнце једно од дѐсет лѝта̀ра. Ка̀ко сам био шѐгрт, за мѐсец да̀на, то̀лико сам у̀спео да на̀правим бу̀рѐнце од дѐсет лѝта̀ра. Кроз три го̀дине ра̀дили смо ста̀лно, да̀, тѐ три го̀дине ка̀ко сам био ученик, и све. Ишо у шѐгртску шко̀лу у Ка̀меници, било на̀с трина̀јст шѐгрта, разних за̀на̀та и све. Ђто, по̀сле сам ишо да по̀ла̀жем калфѹенски испит, после калфѹенског ма̀јсто̀рски испит, **вкв** ба̀чвар.

Кад пра̀вим но̀во бу̀ре, мо̀ра ма̀тѹријал бити сѹв, ма̀кар две го̀дине да се сѹши у што̀севича, на̀пољу. Од тѐ ду̀ге изра̀ђујем, то̀ се штѹсује, са̀ставља се у о̀брѹчје, до̀лазе ти па̀тент-цѹгови за са̀вијање, ло̀жи се ва̀тра унѹтри, кваси се о̀коло свѹда и то̀ се са̀вија. Кад се то̀ са̀вије, онда се прѹврне то̀ са̀вијено бу̀ре, па се мѐће о̀брѹчје преко то̀г па̀тент-цѹга да би се стѹгла та̀ страна. Кад се то̀ ура̀ди, онда се порѹзива тѐстером о̀коло, о̀брѹч се на̀прави ра̀вно да би мо̀гло да се обележи ко̀лко трѐба да се порѹзује, да бу̀де једна̀ко све. Та̀ко с дру̀ге стране, онда се пра̀ви, изнѹтра се изра̀ђује, онда се кимхо̀блом пра̀ви фа̀лц та̀ј за да̀на̀ди, с једне стране, са дру̀ге стране. Вра̀њача се прѹбуши на срѐдини бу̀рета и онда се пра̀ве да̀на̀ди – прѹдње да̀но и за̀дње. Прѹдње је са рѹпом ди иде сла̀вина, за̀дње је без. Е, по̀сле се очисти са хо̀бловима одгоре, да би било гла̀тко, лѐпо изра̀ђено. О̀брѹчје се пра̀ви, то̀ се све забележи, на̀прави се од о̀брѹча мѐра једна, на којо̀ј мѐра сто̀ји, за сва̀ки о̀брѹч ка̀ко трѐба да сто̀ји. И дру̀го нѐма ништа.

– *Како сте обрађивали дуге?*

Е дуге, са хобловима сад. Некад су били као велики штоспанг. Сад ја радим на абрихтеру који тера електромотор, не да гурам. Да, некад са брадвом све и са хобловима тим, ручним хобловима. Сад је све са електричним хоблом, електрични абрихтер, бансег за обрезавање данади, све. Некад се радило све ручном тестером, да се обреже дано то. А сад ја имам бансег и на бансег све обрежем то.

– *Како сте дуге спремали?*

Дуге, изнутра се, кад и правим онда се изнутра исеку, с краја је до једно три сантиметра дебље, а овамо је тање. Ту отприлике иде на бурету од петсто литара, иде до два сантиметра дебљине, скроз отуда. Средина и то, само је с краја дебело до три, три и по сантиметра, с краја. То се после обрађује. Има, зове се крумпајзн, што обрађујем ту изнутра, да би очистио и све, онда иде онај кимхобл за фалц. Е сад, имам на електромотору за фалц тај да правим, не морам ручно то да радим, него тај фрезер на електромотору на осовини, прави тај фалц. Да, некад је било јако тешко, мучка велика. Зато није тео то нико ни да учи.

– *Шта сте морали све да направите?*

Моро сам да радим, и то богами од изјутра, у четир саћа устајање, до девет-десет саћи да радим увече. И легање у радионици. Ако ми је био тетак, у радионици спаво, све. И моро сам. Тетак ми је био строг, ал је био јако добар мајстор и зато сам код њега изучио, и не_бојим се уопште мог заната, да би радио. А чак тражили су ме у Словенију за пословођу бацварске радионице, ал она није тела да иде у Словенију и ја сам одусто. Нећу ни ја да идём.

Буреди се радила до иљаду литара.

– *Шта је било највеће што сте направили?*

Било је већи још, али сам ја првио од иљаду литара. Ђто, ту у Лединце, кад сам држо у Каменици радњу. То сам направио том поклојном Лали Дуби из Лединица. И онда правиле се те возионице, то је ишло стално, људима је требало. То су онда, возило се на волвским колима, те две возионице по двеста педест литара или петсто литара обадве, или по двеста литара комад, и тако. То је ишло највише, и поправке. Уради – тамо треба једна дуга, тамо треба две, тамо треба једно дано. Тако је то ишло, тамо треба обруч да скратим, да се занитује, да се замене други. Потруне обруч, па цури на све стране. Било је ту људи ди иду, неуки мајстори. Па су радили ту ардове, као деда Максиму Лазарићу. Па грешник човек дође ноћу „Миле, молим те, молим те, ајде цури вино, цури ардов, све ће ми исцурити.“ Ја кажем „Ево устајем одма и идём да радим.“ И одем, и човек испразни вино са пумпама оним ручним у калу, у чега било, у калу, ди било и ја урадим, преврнемо тај ардов и ја га порогозим и средим, и сипа човек сигурно. Ђто такав сам био и данас дан, и нема, не бојим се никад мог посла. Кад урадим нешто, да ће цурити, не, нема то. Може само да га запари и ништа друго. Мож да цури отуда.

– *Како радите то рогожење?*

Ђво, то се рогози овако. Како стоји, ёто скинем обручје с једне стране и ти аусциглови, вучем сваку дугу и рогозим, мећем рогоз, цвиклови гвздени или дрвени и овај погүра се у тај утор рогоз. Онда на дана ди гөд је састав морам да ударим те цвиклове да би раширио да убацим рогоза у сваки састав. Е кад се то заврши, онда редом у сваки састав овамо ди су дуге мора да се завуче рогоз. То се зове ајнцигöвање.

– *Значи, нисте Ви дезинфиковали бурад?*

Не, не. То само може да се парафинише, ако неко жели да се парафинише.

– *Шта је то парафинисање?*

То је парафин од свећа öви. А то има у фарбарама у таблама. Дебеле табле по три сантиметра, четири, зависи. И то може, ёто на једно буре од петсто литара треба једно десет до петнајст кила. И онда се то угреје у оранији да цврчи, исто као маст и све. И онда то кад се угреје...

– *Значи радили сте по наруџбини?*

По наруџбини, дабöме. Кöме је шта требало – од педесет литара, од сто литара, од сто педесет, од петсто литара, зависи.

– *А шта сте најчешће правили?*

А тражило се, од најмање, од педесет литара па до петсто. Тò се тражило највише, да. Иначе, ни већи није се тако тражило, у то време. А иначе, óвде је био виноградарски крај кад смо ми дошли педест треће. Ту су сами виноградари били и воће. Е, после су почели једно по једно да ваде, да сеју кукуруз, да сеју јечам, да питај Бòга. И виноградари изумрли. Још има и у Лединци, има и у Каменици, има и у Карловци, у Баноштру, да.

– *Јел сарађујете Ви са њима свима?*

Та доносе са свих страна. Па није ни било. Био је један у Беочину, стари је млòго. У Карловци, тај што није теò да ми потпише за полагање испита мајсторског. Па били старији млòго. Био је један у Карловци, што је радио у Навипу, ту у Петроварадину у Шафариковој улици. Ту сам и ја за њ радио. Јел, он је био и његов кум, мој пар. Његов кум је био незаинтересован за свој занат. И они су тако радили, оправе можда по два, три бурега за осам сати, промене ил дугу једну ил две, ил дано, ил нешто. А ја сам радио од изјутра до увече. Радио за новце и од литре. Погодно толко од литре и све, оправам по осам буради за дан. Онда је био јако велики извоз за Немачку, за Русију.

– *Колко времена је потребно да се направи једно буре?*

Па од петсто литара правио сам за један дан. За један дан, од петсто литара. У, дуге су само отесане и ништа друго. За један дан буде готово. Или две кадице за купус, купусаре те. Или два левка та óвална, за вино. Левак, да левак за сипање вина у буради. Има округли и óвални.

– *И то сте правили?*

Да, да. Тò је ишло, ал то се правило млòго. Тò је требало сваком виноградару, да. Да има левак, да сипа у буради.

– *И ове возионице?*

Возионице од растовине. Возионице иду од растовине.

– *Како сте њих правили?*

Па исто као и буради. Савија се све, исто једно дано се прави, поклопац се прави одгоре, направи се фалц, скине се óколо ту као жлеб и поклопац дође ту тако да не мож да се плу́ска кљу́к óнај, што во́зе из винограда, да. Е тако се, то се радило тако.

– *Јесте још нешто правили?*

Да, да. Е онда путовање сам правио оне што иду на леђа, са кајшевима, што иду кроз виноград и óнај им сипа из канте.

– *Од чега сте њих правили?*

Е то је од липе или од чисте јеловине. Да, од липе. Па то сад праве, а некад нису биле. Некад су све биле од липе прављене, јел то је јако лако и добро. А сад, сад су људи почели као буради од росфраја. Ал то буре од росфраја није никад, од кад је света и века дрво. У дрвету мора да сазре и вино и ракија, и онда мож да се сипа у росфрај. Кад сазре, јел та ракија која се испече, ево ово ми је сад, ту стоји. Да је то сад у флаши пластичној или стакленој, йста би била као испод луле што цури. А док је ту, само месец дана у дрвету, добије други укуси и све. Јел без дрвета нема ништа, да.

– *Колка је њена запремина?*

Па њена запремина је можда једно педесет литара. За ношење по винограду. Óнај путунција који носи путњу, да носи гробље.

– *Нисте ми још рекли за чутурице, какве сте правили?*

Па чутурице, тако са дугама на стругу.

– *А ручно?*

Тò направим у дужини те дугице, исечем онда на кратко ко́лко ми треба, да. И обруч се направи и у обруч се састави, то и онда се обради на абрихтеру да буде равно, једна, друга страна, или на струг. Ја имам сад стругове и за тако нешто и један мањи, који прави ово, прави те грлиће, прави славине, прави те чепове.

– *Које буради сте правили према врсти дрвета?*

Буради се праве од дудовине и растовине само.

– *У чему је разлика?*

Разлика је, зато што дудовина пушта жути танџин, а растовина плави танџин.

– *Шта је то танџин?*

То је боја из растовине, то је боја од растовине, која избија из растовине. Кад се покваси нова дуга растова, онда поплави одма од тог танџина. А од дуга не, него буде жућа ракија, у дудовом бурећу. Дудово је за ракију, а растовина је и за вино и за ракију.

– *Јесте правилни још од неког дрвета? Базремовог?*

Не, не, од багреме не ваља. Од багреме је јако горко. То сам једном комшији правило, ту Косанцу и казо сам му да не ваља од багреме, да је то као отров горко. Каже, само ти мени направи. Кад сам му направио, он ме је звао да пробам ракију. Кад сам ја то пробо, шта сам ти казо. Каже „ја ћу дати браћу у Босни“. Подјај њему, нећ се трује он, да.

– *Које врсте буради разликујете према запремини? Које сте најмање правилни? Како се зове?*

Да, од педест литара – аковче. Онда веће од двеста литара, двеста педест литара, триста, четресто литара, петсто литара.

– *Јел имају они неке називе?*

Не, не. И онда ардовчиће од њладу двеста литара. А иначе сам оправљо ардове по једанајст њлада литара, ту код нас у Буковцу.

– *То су они што може да се уђе у њих?*

Да, да. То је она улазила унутра да избија дано, јел сам правно ново дано на том ардову од једанајст њлада литара. Узме чекић од пет кило, онда кад избије дано, онда ја рогозим тај ардов, около, дуге све.

– *Које врсте дасака постоје?*

– *Шта је дано?*

А дано је ово што се улази унутра.

– *Оно доле?*

Да, и ди је као на бурећу, ди је чеп. Тако је дано. То су данади, било на великом ардову, било на буренцу од педест литара.

– *Шта су дуге?*

Дуге су оно около, криве.

– *Јел се од истог дрвета праве и дано и дуге?*

Исто од растовине, да. И то буде на тим ардову дано, дебљина по осам сантиметара, девет, дебљина, зато што је то огромно, има притисак велики, једанајст њлада литара. Јел ту се дано полумило по пола, овако, зато што су Србијанци правили па су направили танко дано и притисак вина раставило. То било код нас у Буковцу у подруму. Ја сам реко директору да ће се то сломити, каже „не, то теби треба новаца. И за месец дана, то се сломило и свд вино исцурело у подрум, само је срећа што је подрум био бетониран. Имо је шахту једну бетонирану па су испекли ракију од тог. То је то.

– *Шта је аковче?*

Буренце од педест литара.

– *Шта је ардов?*

Ардов је једанајст њлада литара. То је ардов се зове.

– *Шта је то тор?*

Ћтор је ту ди дано улази унутра. Ди улази дано у буре, кад поскидам обручје. То је жљњб, да. То се прави, то ја правим са једним електромотором које има тестерицу и прави само жљњб тај.

– *Шта је врањача?*

Врањача је горе ди се сипа или у буренце или у ардов горе, сипа се вино или ракија. То је ди чеп иде, то је врањача. Дуга је на бурећу, зове се врањача, зато што има рупу ту. Јесте, са тим ди иде врањ, ди се затвара. То се зове врањача.

– *Шта је када, а шта каца?*

Када је за бербу грбџа, ди се меће. Она је, може да буде метер ширине, може да буде метер висине, а може да буде њладу литара, мџ да буде две њладе литара. То је за

грђђе, за кљук. Каца је висока, каца бѹде по два мѣтра висине, или по мѣтар й_по, или два й_по мѣтра. Ја сам у сирѣтани оправљо од чѣтири мѣтра кацу за сирѣ, четрнајст йљада литѣра.

– *Кажите ми каквог је облика каца, а каквог када?*

На примѣр, рѣзлика је јѣдна у каци, што ђна иде ђдгоре ѹжа, а на дѢле шѣра, а када је мѣло ѹжа ђдоле, а гѢре је мѣло шѣра. И тѢ је на примѣр, висина од тѢ каде највише до мѣтар висина, а ширина мѢж да бѹде и два мѣтра прѣчник. А тѢ ми ймамо свѢ ђбручѣве што зѢвемо кѣлупи. У које ђнемо димѣнзије каду да прѣвимо, направимо тѢј ђбруч, који иде са дѢјне стране ѹже, у тѢ сѣставимо ђколо. И ђнда знамо свѢ, кѢко ће бити, кѢлко ће бити литѣра.

– *Шта сте још правили?*

Прѣви се шѹсвѣнгла ђвѣлна, која иде под ѢрдѢв тѢј, кад се ђпцигује вино.

– *Како изгледа шусвангла?*

ТѢ је двајст сѣнтимѣтара, тѢ је ђвѣлно, ѣво као ђвај стѢ, йсто тѢко, сѣмо што је мѣње. Йсто бѹде дваѢс сѣнтимѣтара висине, ѹшке гвѢздене на ђбручу. Јѣдна ѹшка бѹде тѹ, дрѹга бѹде тѢмо. На ђбручу тѢ ми прѣвимо, занитујемо свѢ и ѣто тѢ је што се тиче тѢга.

– *Колка она бѹде?*

Бѹде мѣтар дужине и двајест висине, дваѢсет, двајст пѣт сѣнтимѣтара. ТѢ бѹде по стѢ литѣра, тѢ шѹсвѣнгла, од осамдѣсѣт до стѢ литѣра

– *Кажите ми шта је чѢбања?*

ЧѢбања је ђна која се мѣће испод казана да цѹри рѢкија ѹ_љѹ. ТѢ је йсто као каца што је, сѣмо мѣло бѹде, од триѣст, четрдѣст литѣра. Йсто гѢре је ѹже, а дѢле је шѣре. Йма дѢно и јѣдно и дрѹго, дѢ.

– *Шта је капѹња?*

ТѢ се нѣкад прѣвило, место лѢнчиња да се заиња вино из тѢ шѹсвѣнгле, и са јѣднѢм рѹчком дрѢвеном, што је йсто дѹга тѢ. ТѢ је мѣло, капѹња је мѢжда двѢ, двѢ литре, три. Па се заиња вино и сѣпа се с_тим. ДрѢвени сѹд.

– *Шта је фрѣтѢљ?*

ФрѣтѢљ је од дѣсет литѣра, са двѢ рѹчке. Ѣн слѹжи за сѣпање вина у лѢвак, у бѹре. Йсто дрѢвено.

– *Шта је качица?*

КѢчице су за сѣр. МѢле кѢчице. ТѢ се прѣви од лѣпе или од јѣловине. Мѣкано дрѢво и чѣсто дрѢво које нѢ_пѹшта нѣкакав тѢнин, нѣшта. Запрѣмине по двѢ литре, по три, свакојаки бѹде. Јел тѢ ђви овчѢри који ймају сѣр, ђнда мѣћу ђне крѣпе ѹнѹтра и сѣр стѢве и завѣжу.

– *Шта је купѹсара?*

Купѹсара је за кѹпус, ђна са ѹшкама, дѢ. Ѣна је шѣрока мѢжда осамдѣс сѣнтимѣтара, седамдѣсѣт. ТѢко је и висока, јѣдно седамдѣст, осамдѣст сѣнтимѣтара. ТѢ су кѢце за кѹпус, које ймају дрѢвене шрѢфове ђне што се затѣже, прѣтѣска кѹпус.

– *Шта од алѢта користите при раду?*

Ѣво виѢи овѢко. БѢчвар мѢра да йма наковѢн, као ковѢч, јел ми нѣтујемо ђбручје, скрѢћѣвимо, нѣтујемо, свѢ без наковѢна нѢ_мѢже. Е ђнда од алѢта иде, алѢт је свѢ по немѢчком називу. Йма овѢко: цѢвмангл, йма глѢтхѢбл, крѹмпѢјзн, граѢјзн, кѣмхѢбл, штѣмхѢбл, гѢртхѢбл, йма цѣркл, йма сѣкѢч, прѢбојѢц, нѣтнови за ђбручѣве, брѢдва, тѣстера штѹцек, рѢгоз, аусцѣглови – с тим вѹчем дѹге дѢ_би рѢгозио.

– *Шта је цѢвмангл?*

ТѢ је јѣдан хѢбл који йма пѢлуѢкрѹгли нѢж и вѢѢи изнѹтра дѹгу.

– *Шта је глѢтхѢбл?*

ТѢ се хѢблѹје ђдгоре. Кад бѹре јѢ направи м па пѢскѣдам свѢ ђбручје, без јѣднѢг ђбрѹча и да га ђчистим ђдгоре.

– *Значи, он слѹжи за чишѣње?*

Јѣсте, јѣсте за свѢ. И за дрѢѢлице, прѣви и свѢ мѢгуће. ХѢбл ђнѢј који се дрѢжи јѣднѢм рѹком, прѣма сѢд йма код_нас свѢ елѣктрични хѢбл.

– *Шта је крумпајзн?*

Крумпајзн тó је једна крива маклица, има рúчке као и прáва маклица, ал је криво овако сéчиво да мóже да вáди на дугама изнúтра. Слúжи за дуге изнúтра да прáви овáлно овако, зато што је крив тáко, удублѐње прáви.

– *Шта је градајзн?*

Грáдајзн, тó је маклица прáва са рúчкама. Тó је за рáвно свѐ што год би трѐбало тáко нѐшто да се úради, да се одѐље рáвно. За шта год трѐба да се úради на бúрету, да се скíда изнúтра бúре на бра́мшик мáло óколо, тó је тáј грáдајзн.

– *Шта је кимхóбл?*

Кимхóбл, тáј кóји прáви фáлц óнај рúчни. Фáлц – ди дáно иде у́нúтра óколо у бúрету. У́тор óнај, е жлѐб тáј што прáви, тó је кимхóбл. Тó је дрвено, има на шрáфове ди се óтпúшта, кóлко трѐба да иде дубíне и свѐ. На́пред има двá ножи́на кóји сѐку, а једáн нáзад кóји вáди.

– *Шта је штемхóбл?*

Штѐмхóбл, тó иде óдгоре, чисти бúре одгóре. Кад га пóрежем са тѐстером, óнда чй-стим тó óдгоре да бúде лѐпо, глáтко.

– *Шта је сѐкач?*

Сѐкáч је што сече óбручѐве, óбручѐве што сечем кад трѐба. Мѐтáлно óбрúчје.

– *Шта је сартхóбл?*

Гáртхóбл, тó иде изнúтра у бúрету ди се чисти, да буде глáтко свúда ди иде óнај ўтор, ди се прáви. Тó се рáди све рúчно, свѐ се тѐра. Тó је хóбл једáн, са једним нóжом, као хóбл óбичан. Óколо сáмо тѐрам, óколо тѐрам да у кру́г и óчистим изнúтра и óнда прáвим тáј фáлц са кимхóблом.

– *Шта је циркл?*

Циркл, тó је за мѐрење дáнета. Цирклóм у свáко бúре, кóлко год бíло вѐлико или мáло шѐст пúта иде, из једне тáчке кад крѐнем, забóдем у ўтор óнај ди је жлѐб и тѐрам шѐст пúта тáчно да дóђе у тý рúпу. Е дá, кад тáко óбрежем дáно, óнда штймúје у бúре, јел дáно нѐ_може да се нáштимује ако нѐма циркла. Шѐст пúта је мѐра тáчно одáкле се пóчне и тý да дóђе óнај ексер кóји је úдарен у циркл.

– *Шта је пробојац?*

Прóбојац је дуршлáг или пробојац за óбрúчје кóје бúши за нитнове рúпе на óбрúчу.

– *Шта је сѐцамер?*

Сѐцамер је што се нáби́ја óбрúчје са мѐтáлним чѐкићом пò_њим. Сѐцамер има дрвено усађено. Тó је за нáбијање свáког óбрúча.

– *Шта је абрихтер?*

А́брихтер, тó није бíло нѐкад. Тó има сáд, тó јá имам сáд, тó нисам јá имо. Рáдио сам јá свѐ рúчно, дá. Тó је хóбл машинá кóја хóблује свѐ рáвно, свѐ, свѐ дáнáди кóје рáдим, свáко пáрче, óно пропустим једну стрáну и дрúгу. Дрúго мѐћем, вíдим кáко трѐба, јел нáпред јел нáзад рáвно. Прòпúштам како óћу, нáвијем тáко. Иде рѐдом дáно, зá_тý шу́свáнглу, ако је толи́ка. Ѐсто дáно иде, свѐ у парчáдима, свѐ једно нá_друго, тó типлујем, од ексерí сечем штитнове тѐ и ударам. У једно пáрче ударим три тá типла, ил чѐтири, зáвиси, по ширини и мѐтем рóгоз, нáбијем и óво дрúго пáрче мѐћем и чѐкићом и нáбијем и óно се стиплује и рѐдом тáко иде.

– *Шта је типл?*

Тó је од ексерí, сѐчене глáве.

– *Шта је бáнсег?*

Бáнсег је ёно óнај вѐлики бáнсег, тó је тракаста тѐстера. Тý, тý сечем свѐ што год óћу, óћу_л дáске, óћу_л да óбрежем дáно, óћу_л да извадим на дуги óно ди је с кра́ја дѐбље, óвáмо тáње и свѐ извадим на тóм бáнсегу. А тó се свѐ мóрало бра́двом тѐсати.

– *Шта је бра́два?*

Бра́два је за тѐсање др́вета.

– *Значи, Ви сте једини овде у селу? Јел има неко ко ће наследити?*

Нѐ, није тѐо ни сйн ни ўнук. Óбадва шофѐри, возáчи, нѐћеду. Па тó је злáтан пòсо. Јá сам јуче рáдио тý у Кáрловци, па јá сам дóно двѐ й_по йлáде за сáт, двá врѐмена.

– Шта ће сви ови виноградарии кад не буде више пинтера?

Па не знам. Нема ко. Неће нико. Неће нико. Нико није тео. Па занат треба имати, па да је царев син. Прво да има занат, па онда све друго да ради. Јел занат му не_мож нико отети.

– Страшно је што занати умиру!

Литература

- Бошњаковић 1985: Жарко Бошњаковић, Дијалекатски текстови из Срема и Баната, *Прилози проучавању језика*, бр. 21, Нови Сад: Филозофски факултет, 153–164.
- Бошњаковић 2005: Жарко Бошњаковић, Дијалекатски текстови из Батовца (код Пожаревца), *Прилози проучавању језика*, бр. 36, Нови Сад: Филозофски факултет, 235–268.
- Бошњаковић 2010: Жарко Бошњаковић, Значај дијалекатског текста, *Српски језик XV*, Београд, 369–389.
- Гојковић-Весковић 2007: Надежда Гојковић-Весковић, О некадашњем бачварском занату и мајстору „старе гарде“, *Крбовии: часопис за науку, културу и уметност*, год. XXI, бр. 67/68/69/70, Сремски Карловци: Културни центар „Карловачка уметничка радионица“, 60–65.
- Грковић 1971: Милица Грковић, Дијалекатски текстови са Копаоника, *Прилози проучавању језика*, бр. 7, Нови Сад, 157–166.
- Драгичевић 2009: Милан Драгичевић, Прилози грађи за проучавање српских говора из челичанског краја у Западној Босни, *Српски језик XIV*, Београд, 421–430.
- Драгичевић 2011: Милан Драгичевић, Прилози грађи за проучавање српских говора из околине Дервенте у сјеверној Босни, *Српски језик XVI*, Београд, 581–588.
- Ивић, Младеновић 1964: Павле Ивић, Александар Младеновић, Дијалекатски текстови из Србије, *Зборник за филологију и лингвистику VII*, Нови Сад, 162–166.
- Илић 1900: Петар М. Илић, Питања за прикупљање технолошких обичаја у српскога народа, *Караџић: часопис за српски народни живот, обичаје и предање*, Алексинац, 1–27.
- Марковић 2010: Бранкица Марковић, Дијалекатски текстови из староседелачких делова Новог Сада, *Прилози проучавању језика*, бр. 41, Нови Сад, 227–234.
- Милосављевић 2011: Тања Милосављевић, Дијалекатски текстови као могућа основа литерарног казивања, у: *Дијалекат – дијалекатска књижевност: зборник радова са научног скупа одржаног 18. децембра 2010. године у Лесковцу*, Лесковац: Лесковачки културни центар, 319–325.
- Раденковић 1985: Blaža Radenković, Ваџварство – занат који изумире, *Рџеса '85 1*, Ђенеј: Војвођанско друштво за пољопривредну технику и Месна заједница Ђенеј, 23–26.
- Рађовановић 2010: Драгана Рађовановић, Дијалекатски текстови из Ваљевоке Колубаре, *Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини: посебно издање посвећено проф. др Милосаву Вукићевићу*, Косовска Митровица, 423–450.
- Рађуловачки 1993: Љиљана Рађуловачки, Бачварски, качарски и пинтерски занат у Срему, *Rad vojvodanskih muzeja*, бр. 35, Novi Sad, 581–586.
- Ракић-Милојковић 1985: Софија Ракић-Милојковић, Дијалекатски текстови из околине Параћина, *Прилози проучавању језика*, бр. 21, Нови Сад, 165–170.
- Реметић 1986: Слободан Реметић, Дијалекатски текстови из Жабара код Тополе, *Српски дијалектолошки зборник XXXII*, Београд, 501–549.
- Реметић 2012: Слободан Реметић, Текстови из говора источнобосанских Ера, *Српски дијалектолошки зборник LIX*, Београд, 485–637.
- Секулић 1981: Невенка Секулић, Збирка дијалекатских текстова из Војвођине, *Српски дијалектолошки зборник XXVII*, Београд, 101–306.
- Собољев 1992: Андреј Собољев, Дијалекатски текстови из села Вратарница, *Зборник за филологију и лингвистику, XXXV (1)*, Нови Сад, 237–251.
- Станишић 1998: Вања Станишић, Неколико дијалекатских текстова из Крагујевачке Лепенице, *Српски језик, III*, Београд, 535–549.

Станковић 2010: Станислав Станковић, О дијалекатској екскурзији у витинском крају у Горњој Морави (извештај, напомене о говору, дијалекатски текстови), *Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини: посебно издање посвећено проф. др Милосаву Вукићевићу*, Косовска Митровица, 519–540.

Summary

Scientific and Cultural Importance of Dialect Texts (Contribution to the documentary material on barrel-making craft: Bukovac village in Srem)

Brankica Đ. Marković

This paper points to the great, first of all scientific, yet also cultural importance of dialect texts, which represent documentary data-base of every dialect research and the most difficult phase of work for a dialectologist. It is because the field-work and language material collection, as well as the subsequent transcription of audio files, require substantial effort of the researcher and a lot of patience while facing various extra-linguistic factors that need to be overcome. Dialect texts are therefore often, without a good reason, seriously undervalued and yet they deserve much more than that since they represent authentic records of the local speeches of informants, keepers of our traditional folk speech and folkways, which are in the contemporary age of rapidly growing globalization, irrevocably lost and sadly forgotten. Furthermore, as a contribution to the documentary material related to the barrel-making craft, this paper gives some dialect texts that represent transcripts of audio records of the barrel-maker's speech from the Bukovac village in Srem. Through his authentic telling, the craftsman reveals us the secrets of his craft – the barrel production process, the type of wood that is used, stave processing technique, tools typically used and many others. This is one of the ways of how dialect texts can help preserve from oblivion tales of traditional barrel-making and repairing process in the aforementioned village in Srem, since in literature there are not many papers on this topic.

Key words: Serbian language, dialectology, importance of dialect texts, dialectal lexis, barrel-making craft, Bukovac village